

Cooperació catalana

Desembre 2019

Any 40è

PVP 3,00 €

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Escola El Cim, cooperar i democratitzar àmbits i espais educatius

Pàg. 10

Arcadi Oliveres,
«Han crescut l'ESS i la
consciència ambiental»

Pàg. 13

Fòrum Social Mundial,
Un espai per reunir totes
les economies possibles

Pàg. 16

Esperanzah! cooperativa
Un altre món possible
ja existeix

Pàg. 22

Prevençió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenció Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenció

- Salut i benestar des de la integració de la prevenció a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

"... Incerteses, dubtes, problemes...?"

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmics, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS
AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1ª 1ª · 08010 BARCELONA • Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gjjg@gonzalezauditors.com

www.cronda.coop

1 de cada 4 catalans i catalanes de més de 16 anys treballa, compra o participa en una cooperativa

Al Col·lectiu Ronda apostem perquè el centre de l'economia siguem les persones

Al servei de les cooperatives i l'economia social

Assessorament, gestió i suport a l'administració d'empreses cooperatives, fundacions i organitzacions sense ànim de lucre en l'àmbit laboral, comptable, fiscal, econòmic i de consultoria especialitzada

ASSESSORAMENT JURÍDIC COMPROMÈS

 Col·lectiu Ronda

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna,
Enric Dalmau, Agnès Giner, Judit
Quintana, Xavi Palos, Montse Pallarés,
Jordi París, Joseba Polanco, Ricard
Pedreira, Esteve Puigferrat i Olga Ruiz.

*Els autors són responsables dels
articles signats. Ni la direcció de la
revista ni els editors comparteixen per
força les opinions que puguin reflectir
els textos aquí inscrits*

Foto portada: Escola El Cim, SCCL

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

ISSN 1133-8415.

**Aquesta revista ha estat impresa en
paper ecològic.**

 **Generalitat
de Catalunya**

Sumari

04

TORNAVEU

Xavier Rubio

05

EDITORIAL

Sobiranes, en plural.

06

NOTICIARI

Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Itinerari educatiu d'economia
social i finances ètiques

*Confederació de Cooperatives de
Catalunya.*

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Cooperativitzant i democratitzant tots
els àmbits i espais d'educació

Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Arcadi Oliveres

Carla Liébana.

16

FSMET

Un fòrum per reunir totes les altres
economies possibles.

María Sanz.

19

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Monedes complementàries i econo-
mia social i solidària: dures realitats
paral·leles.

Jesús Mir.

22

CULTURA COOPERATIVA

Cooperativització de l'Esperanzah!

Ricard Predreira.

25

OPINIÓ

Aprendre de l'economia social dels 80

Armand Viaplana.

26

SALUT COOPERATIVA

Menús sans per als dies de Nadal

Carla Martínez.

27

RETALLS

Mar Masip.

Un parell de preguntes (que en són tres) a:

Xavier Rubio Cano

(Manresa, 1968) pluricooperativista i treballador per les polítiques públiques d'economia social i solidària, i de les cures

Del cooperativisme em sembla atractiu

que, tant amb forma jurídica com sense, el veritable és la pràctica concreta i real de transformació social de les economies, per tant l'experiència ja existent que unes altres societats són possibles. I que si és un cooperativisme obert i dinàmic i s'empelta pels feminismes emancipadors, esdevé l'horitzó de canvi local i global, des de Ciutat Meridiana, la Bordeta, el Lluçanès fins a Gatineau al Quebec, i passant sobretot per Rojava, d'on cal aprendre tant.

Tanmateix el que no em convenç del cooperativisme

és que la seva idea, principis i conceptes puguin ser «robats», «segrestats», «apropiats» i, per tant, buidats per determinat cooperativisme «formal» i de «gran format». Això s'ha de combatre com s'ha està fent amb la mal anomenda economia col·laborativa. Així, sempre és millor una pràctica real cooperativista, sense fórmula jurídica, que no pas grans corporacions i «cadenaes» assessorades per escoles de negocis.

Vaig sentir a parlar dels cooperativisme des de l'«origen»,

perquè dels 2 als 14 anys vaig anar una escola cooperativa, de mestres, mares, pares i alumnes, on cada dilluns i divendres fèiem assemblea. Des de llavors el cooperativisme i l'economia social i solidària, han estat, progressivament, present en tots els àmbits de la vida que he pogut; arribant fins a la implicació directa en períodes molt intensos, com amb les finances ètiques, intentant un projecte professional i treballant-hi des de l'administració local. Aspiro a un futur cooperatiu, on els reptes són la intercooperació en la mobilitat, l'habitatge i un projecte per a la vellesa. I allò que més m'inquieta és trobar la resposta pràctica, des del procomú, a la gran apropiació que el capitalisme extractiu fa, de les dades, en l'actual fase digital-nancera de l'explotació.

Sobiranies, en plural

Una vegada celebrat amb gran èxit el Seminari FRG 2019 | *Municipalisme, cooperativisme i sobiranies. Per una política econòmica transformadora*, és moment de reflexionar quins passos cal seguir per la creació i consolidació d'estructures sobiranes que evolucionin fins esdevenir experiències emancipadores, articulades des de baix, que es fonamentin en la propietat col·lectiva i social, la gestió democràtica, l'arrelament territorial i una visió de canvi general. En la sobirania alimentària, tecnològica, financera, residencial, cultural, energètica, comunicativa o reproductiva. En les sobiranies, en plural.

En aquest sentit, les experiències cooperativistes, municipalistes i comunitàries ens inspiren, motiven i interpel·len a treballar per definir aquests nous horitzons sobirans, també en el disseny nacional: son matriu d'autodeterminació política, social, econòmica i cultural.

Les sobiranies que ens brinda el cooperativisme, les experiències municipalitzadores o les pràctiques de gestió comunitària, construïdes des del teixit social, de manera solidària, arrelen arreu de Catalunya i esdevenen eines clau per la seva replicabilitat, transferència, intercooperació i dinamització territorial. Obrint pas a l'economia sobirana al servei de les persones, a la construcció d'un mercat social transformador, amb un consum conscient, en definitiva, a la transformació socioeconòmica col·lectiva, a la vida feta des de baix.

Foto: FRG.

LLIURAMENT DELS PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2019

El passat 8 de novembre va tenir lloc l'acte de lliurament dels Premis Economia Social als millors treballs de fi de grau (TFG) i de fi de màster o postgrau (TFM/P) en l'àmbit del tercer sector, l'economia social i les cooperatives. Emmarcats dins el Programa de Foment de l'Economia Social del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya amb el Ministeri de Treball, els premis economia social es realitzen en col·laboració amb la Fundació Roca Galès i tenen la finalitat de reconèixer treballs acadèmics teòrics i pràctics que posin en valor noves maneres de produir, gestionar i consumir. En aquesta edició es van valorar especialment els treballs que abordaven respostes als problemes actuals de la societat. Una vuitantena de persones, entre guardonades, finalistes, participants

i representants de l'economia cooperativa i solidària de casa nostra van omplir la sala d'actes de la Lleialtat Santsenca, en una cerimònia que va arrencar amb la benvinguda institucional a càrrec de Josep Vidal, director general d'Economia Social, el Tercer sector, les Cooperatives. Seguidament es va projectar un documental sobre la cooperativa DiomCoop i, posteriorment, Arcadi Oliveres, economista, va pronunciar la conferència: "El repartiment de la feina i de la renda". Finalment es van lliurar els guardons consistents en premi econòmic de 1.250, 1.050 i 850 euros, a més de 300 euros en vals de productes i serveis de mercat social. Alguns d'aquests treballs seran publicats, successivament a *Cooperació Catalana*.

GUARDONADES

Millor treball de fi de grau (TFG):

- Premi especial: Judith Mora Tosquella, del Tecnocampus – UPF pel treball *Emprenedoria en les cooperatives del Maresme des d'una perspectiva de gènere*.
- Primer premi: Dana Matjuskova, de la Universitat Autònoma de Barcelona, pel treball *Iniciatives de economia social en la premsa digital de proximitat en Catalunya: anàlisis y buenas prácticas de empresas cooperativas*.
- Segon premi: Pere Santamaria Verdú, de la Universitat Oberta de Catalunya, pel treball: *Les dones en situació de sensellarisme, i com la perspectiva de gènere ha de fer-les visibles*.

Millor Treball de Fi de Màster o Postgrau (TFM/P):

- Premi especial: Eva Pérez Herrero, de la Universitat Barcelona, pel treball: *Momo Records. Discogràfica y comunidad de música electrónica feminista*.
- Primer premi: Jesús Gellida Albiol, Universitat Oberta de Catalunya, pel treball: *L'economia social i solidària en les polítiques actives d'ocupació per al desenvolupament local. Una anàlisi comparada entre Tarragona i Reus*.
- Segon premi: Griselda Roca i Prats, del Tecnocampus – UPF, pel treball: *Cooxar-xem- creació d'una xarxa de reeducació per a infants i joves amb NEE*.

1) INFORMACIÓ I DIFUSIÓ

Item que la teua organització, associació, institució, empresa o família col·labora i es posiciona en contra de la violència. El símbol és completat.

→ Informem-nos i difonem informació verídica

ANFNEWS RIC @RojavaC

→ Estiguem atentes a convocatòries: @AzadPlatforma

→ Pronunciem-nos públicament: Al carrer, a les xarxes, als mitjans

Agitem, encantenem i decoram els carrers: <https://twitter.com/rojavacat>

2) DONACIÓ

En solidaritat amb les dones kurdes i kurdes que s'oposen a la violència i a la guerra. El símbol és completat.

HEYVA SOR A KURD (MITJA LLUNA ROJA KURDA)

Organització benèfica nascuda a Ale-mània el 1993 amb més de 190 intel·ligents voluntàries

Compte: 1000 / 00132226

Nom: Muzakiruna Roosa Kurdistan Italia

Orla

IBAN: IT63 6033 5001 0001 0000 0132 226

→ CROWDFUNDING

<https://buonacausa.org/cause/emergenza>

3) ACCIÓ

El símbol del Nord de Siria està completat i es posen a treballar al carrer i a les xarxes.

#Riseup4Rojava

EMPRESSES I INSTITUCIONS A L'ESTAT ESPANYOL:

SENER beko MAXAM Maxamcorp BDVA AIRBUS Indra TURKISH AIRLINES

El poble del Nord i est de Siria ens necessita a totes!

COM DONEM SUPORT A ROJAVA

SEMINARI FRG 2019 MUNICIPALISME, COOPERATIVISME I SOBIRANIES

L'antiga fabrica L'Anònima de Manresa va acollir el passat dissabte 16 de novembre els Seminari FRG 2019 «Municipalisme, cooperativisme i sobirania». Per una política econòmica transformadora», organitzat per la Fundació Roca Galès.

El Seminari es va estructurar en forma de presentacions de les experiències de les diverses sobirania per posteriorment treballar en grups la seva transferibilitat, sostenibilitat, implementació i impacte. Les experiències presentades i treballades foren:

- sobirania ALIMENTÀRIA: L'Aresta SCCL: D'una fleca a una estratègia agroecològica integral.
- sobirania ENERGÈTICA: Emelcat SCCL: La transició energètica des de les comunitats energètiques locals
- sobirania financera: Coop57 SCCL: eines pel finançament per l'economia transformadora
- sobirania residencial: La Titaranya SCCL, sòl comunitari i cooperatives d'habitatges en cessió d'ús
- sobirania cultural: Ateneu Popular Coma-cros de Salt, cultura autogestionada des de la comunitat
- sobirania agrària: Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, desenvolupament rural i cooperativisme agrari
- sobirania reproductiva i de cures: Ajuntament d'Arbúcies una cooperativa pública per gestionar els serveis a les persones
- sobirania tecnològica: Som Mobilitat SCCL, tecnologia al servei del cooperativisme de plataforma
- sobirania comunicativa La Directa SCCL: periodisme cooperatiu per la transformació social

El tancament, conclusions, diagnosi i recopilació d'idees per avançar van anar a càrrec de Iolanda Fresnillo i Josep Manel Busqueta.

Es van superar les expectatives d'inscripció fins a arribar a la norantena de persones inscrites; aquesta era de 15 euros i incloïa els materials del seminari, els àpats i canguratge. El gran èxit de participació i nivell de les fites assolides fan preveure més edicions en altres punts del territori que aprofundeixin i amplïin els horitzons aguitats.

CATALUNYA, TERRA COOPERATIVA

Ens congratula anunciar que ja ha vist la llum en suport paper, el catàleg de l'exposició «Catalunya, terra cooperativa». Amb aquest es pretén que quedi per la posteritat el contingut efímer que suposa un projecte expositiu.

Destacar que de la mateixa manera que es va concebre l'exposició, seguint la política d'intercooperació de la Fundació Roca Galès de treballar amb proveïdores cooperatives, el catàleg ha estat possible gràcies a la feina d'edició de L'Apòstrof sccl i, en la impressió de la cooperativa EL Foli Verd.

El catàleg compta amb un pròleg dels comissaris de l'exposició, Marc Dalmau i Antoni Gaval·là, on a més de presentar la publicació, també recapitulen i valoren el que ha suposat poder dur a terme la tasca de coordinar un projecte com l'exposició «Catalunya, terra cooperativa».

«Catalunya, terra cooperativa», actualment està en itinerància pel territori català en dues versions: una compacta i lleugera en format de roll-ups, i l'extensa, que és l'original amb tots els objectes.

Compacta:

- Terrassa: Arxiu Històric de Terrassa del 5/11/19 al 28/11/19
- Les Franqueses del Vallès: Fira d'entitats, del 14/11/19 al 15/12/19
- FSMET: Juny 2020

Original-extensa:

- L'Hospitalet: Centre d'Estudis, del 12/12/19 al 30/12/19
- Santa Coloma de Gramenet: Torre Balldovina, març- abril
- Manresa: Centre Cultural Casino de Manresa, del 22/02/20 al 17/05/20

CRÍTIC, PREMI NACIONAL DE COMUNICACIÓ 2019

CRÍTIC ha estat guardonat amb el Premi Nacional de Comunicació 2019 en la categoria de Mitjans d'arrel digital. L'acte de lliurament, presidit per Quim Torra, va tenir lloc el passat 13 de novembre al Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat.

CRÍTIC és un mitjà de comunicació especialitzat en periodisme d'investigació, impulsat per la cooperativa de periodistes Crític, SCCL.

El jurat del Premi va valorar el seu format periodístic i també la seva aposta empresarial per un model basat en les subscripcions. La concessió d'aquest guardó s'esdevé en el moment en què CRÍTIC compleix cinc anys i posa en valor la tasca realitzada per la cooperativa editora del mitjà. El jurat també en va destacar el seu periodisme alternatiu i de continguts informatius de profunditat i reflexió.

CRÍTIC no seria possible sense el suport dels més de 1.600 subscriptors

i subscriptores, que són la base de finançament del projecte, el 30 %, la principal partida econòmica i garanteixen la independència del projecte de qualsevol pressió política o empresarial. L'altre puntal de CRÍTIC es basa en el suport de 70 socis i sòcies col·laboradors que, amb l'aportació de petits capitals, van fer possible l'arrencada del projecte i donen vida a un model periodístic basat a fiscalitzar el poder econòmic i polític català.

Més info: www.elcritic.cat

NOVA PUBLICACIÓ SOBRE COL·LECTIVITZACIONS AGRÀRIES

Antoni Gavalda i Torrents, membre del patronat de la Fundació Roca Galès i director de la col·lecció de biografies «Cooperativistes Catalans», és l'autor del llibre *Cataluña. Avatares de la colectivización agraria (1936-1939). Una persistente disputa social i política*. Editat per la Fundació de Estudios Libertarios Anselmo Lorenzo - Universitat Rovira i Virgili, és el núm. 4 de la «Colección Investigación».

La publicació, que compta amb el pròleg de Josep M. Bricall, considera que les col·lectivitzacions agràries de la CNT van ser, en general, espontànies. Les que estigueren sota l'influx dels trentistes s'adaptaren com un soci més del sindicat agrícola local mentre que les que estigueren comandades per la ideologia més llibertària, en molts casos no acceptaren tal subjugació.

La Conselleria d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya, a mans de la Unió de Rabassaires, depenent del Partit Socialista Unificat de Catalunya, aturà el suport legislatiu, tècnic i moral a les col·lectivitats. La CNT resistí l'escomesa anant a remolc, bàsicament a partir dels fets de Maig de 1937. Això comportaria una lluita interna en la direcció agrària anarquista, lluita que se sumava a l'externa, descarnada, amb la majoria de partits i sindicats.

Com a obra humana, les col·lectivitzacions mostrarien la necessitat d'una autèntica justícia social que no existia, amb encerts i errors.

ITINERARI EDUCATIU D'ECONOMIA SOCIAL I FINANCES ÈTIQUES

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

A viat farà un any que es va començar a dissenyar un projecte per difondre l'economia social i les finances ètiques a l'escola. Davant la petició que ens van fer els departaments d'Educació i el de Treball, Afers Socials i Famílies, les organitzacions que formem part de l'Associació Economia Social Catalunya –les quals sempre hem considerat estratègic fer difusió de la nostra manera de participar en l'economia– ens vam posar a treballar sota el lideratge de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya per obrir finestres mentals i possibilitar que les persones que es formen als nostres centres educatius, especialment als instituts, coneguin diverses formes d'organitzar l'activitat econòmica de la vida diària –el treball, el consum, les finances, etc.– i, per tant, entenem que el camí és donar-les a conèixer, des de les primeres etapes educatives i al llarg de totes elles.

Des de l'economia social i amb entitats d'economia social, hem preparat un itinerari de cinc mòduls que han de permetre a l'alumnat de 3r i 4t d'ESO conèixer aquestes maneres de fer economia, i són els següents:

1. Obrir la mirada: l'economia més enllà dels diners.
2. Afrontar la vida conjuntament: cooperatives i mutualitats.
3. Emprendre de forma col·lectiva: les cooperatives de treball.
4. Consumir amb responsabilitat: el comerç just.
5. Gestionar els nostres diners: les finances ètiques.

Cadascun dels mòduls es desenvoluparà a l'aula al llarg d'una hora i la formació estarà focalitzada a realitzar una activitat pràctica que ha de permetre assolir unes competències socials i matemàtiques. Així mateix, aquests mòduls tenen un contingut teòric

necessari per contextualitzar les idees que s'exposen. A més, el contingut, tant pràctic com teòric, que es treballa, i també té per objectiu capacitar el professorat perquè, en cursos posteriors, puguin impartir directament els tallers dels mòduls dins de l'assignatura que treballen amb l'alumnat.

Aquest projecte no té vocació d'instaurar-se a les aules, sinó que la voluntat és fer difusió de l'economia social i les finances ètiques per aconseguir que, tant l'alumnat com el professorat, integrin de manera natural les idees i els valors de l'economia social i solidària i del cooperativisme.

Com dèiem, els mòduls els han elaborat professionals de l'economia social i solidària i estem segurs que encaixaran molt bé en el col·lectiu al qual van dirigits. Paral·lelament, volem mantenir una dinàmica de millora contínua i és per això que establim un sistema per obtenir el retorn per part de l'alumnat, per part de les persones formadores que entren a les aules i, especialment, per part de les professores i professors dels instituts que ens deixen entrar al seu espai professional i als quals els volem aportar valors que els donin suport i empoderin en el coneixement de l'economia social i del cooperativisme.

El projecte, que està tenint una acollida molt positiva, preveiem que arribarà a més de 85 instituts. Aquesta demanda compleix, molt per sobre, tots els objectius que ens havíem fixat per a aquest any, la qual cosa ens omple de satisfacció. Amb aquest programa formatiu encetem un nou camí per empoderar les persones i posar la llavor perquè aquestes agafin sempre, al llarg de les seves vides, les regnes de les solucions i siguin els protagonistes en la resolució de les seves necessitats, siguin aquestes de treball o de consum. Mitjançant l'economia social i la cooperació realitzaran, crearan i consolidaran unes eines que permetran el desenvolupament d'una societat econòmicament més justa, i socialment i mediambientalment més sostenible.

Cooperativitzant i democratitzant tots els àmbits i espais de l'educació

L'escola El Cim de Terrassa acull alumnat des de la llar d'infants fins a 4t d'ESO, un total de 740 infants i joves que fan l'experiència d'aquest model institut-escola amb ressonàncies en les reformes de l'educació republicanes i que ara, de nou, torna a plantejar-se com a referència.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

M. Teresa i Jordi, professors de matemàtiques i català, respectivament, de l'escola El Cim

L'escola nasqué el 1962, com a iniciativa privada de dos socis, en un temps en què n'aparegueren moltes altres al país per donar resposta a la demanda d'educació de la creixent població migrant que arribava i que l'Estat no satisfia. En aquest cas, en la frontera del naixent barri de La Maurina i un altre barri consolidat de la ciutat com era el de Ca n'Aurell.

Sense institució religiosa o laica al darrere, una escola així no era bon negoci. Van ser els 15 treballadors que donaven vida al projecte els qui n'asseguraren el funcionament i la continuïtat quan, el 1977 assumiren plenament el repte i es constituïren en cooperativa, «una fórmula que s'esqueia totalment amb l'àmbit d'intervenció, adoptant la filosofia i valors del cooperativisme, sent una entitat sense ànim de lucre», afirma Jordi Badiella, professor de català, que fa 20 anys que hi treballa i és l'actual president de la cooperativa; tot afegint-hi: «a més, era un temps en què l'ambient bullia, com ara, en què calien canvis i es pensava seriosament i amb esperances en fer una societat nova».

El Cim, nascut com a Academia Cumbre, formava part d'un grup de més de 100 escoles que el 1978 hagueren de decidir si entraven a formar part del Col·lectiu d'Escoles per l'Escola Pública Catalana, i va ser una de les 41 que van optar pel «model d'escola cooperativa com a servei públic lligada a l'economia social, defugint l'encotillament del que llavors era l'escola pública», argumenta Badiella.

Llavors, El Cim era escola d'una línia, amb cursos des de P3 fins a 8è d'EGB, i infraestructura insuficient. I poc després, la llei d'educació LOGSE els plantejà noves exigències que els forçaren a repensar el futur, recorda la Maria Teresa Claret, professora de matemàtiques des del 1988 i representant de l'equip directiu i directora de l'escola: «els canvis només els vam poder assumir amb èxit gràcies a ser cooperativa».

Aparegué l'oportunitat d'adquirir, a prop de l'escola, un convent de monges carmelites que es traslladava, els terrenys del qual permetien construir l'edifici que necessitaven pel nou

ESCOLA EL CIM

projecte. «Van ser decisions econòmiques importants que només el fet de ser cooperativa ens va permetre prendre», assegura la Teresa. El 1996 s'estrenava la nova escola El Cim en l'actual espai. De l'antic convent només es conserva una campana al pati. La llar d'infants es va crear l'any 2001, en un terreny contigu que també van comprar.

Així, doncs, la titularitat de l'escola és privada, diu en Jordi, «però el model de gestió és democràtic»: el president de la cooperativa, els membres Consell Rector i de l'equip directiu s'elegeixen de forma democràtica. Afegeix la Teresa que, en els anys 80, «tot es decidia en assemblea, ens reuníem a la biblioteca de l'escola; clar que a mesura que vam créixer, el CR agafà força, perquè ja no es podia fer assemblea per decidir-ho tot, però sí el principal i les responsabilitats». La meitat del CR es renova cada 2 anys i l'equip directiu cada 4.

El professorat participa en grups de treball transversals, com són els de comunicació, projecte de convivència, cultura popular, comissió artística,

comiat de l'alumnat de 4t d'ESO, noves tecnologies, projecte anual d'escola; i el d'educació emocional, «molt important, perquè aquest és un dels nostres pilars, volem ser una escola emocionalment intel·ligent, i sempre procurem que hi hagi membres de totes les etapes», emfasitza la Teresa.

La línia entre persones sòcies i no, més enllà de la responsabilitat jurídica, es difumina de vegades, declara en Badiella: «intentem generar implicació, que la nostra feina vagi més enllà de les obligacions curriculars, participant en les activitats de l'escola i els projectes, com els internacionals». Aquí, n'hi ha dos de molt importants: l'Erasmus+, de col·laboració i mobilitat d'alumnat de països de la UE, i el de la Fundació Sembrando Esperanza de col·laboració amb escoles de Bolívia.

El model de treball cooperatiu i els valors es transmeten i practiquen amb l'alumnat, des d'infantil, que funciona també a partir dels grups de classe i, especialment, la cooperativa d'alumnat de secundària. Fins ara, aquesta és una cooperativa de

Alumnes de l'escola El Cim fent pràctiques.

tot l'alumnat de secundària, un total de 240, amb diverses funcions i grups, però difícil de gestionar.

Creada el 2012, d'acord amb el model de l'escola pionera d'Olot, Petit Plançó, des de fa més de 30 anys, avui debaten el futur, en el marc de la Federació de Cooperatives d'Ensenyament, i tot apunta, anuncia en Jordi, a un canvi que implicaria la creació de cooperatives més petites, però que mantingui la implicació del conjunt de l'alumnat que té actualment.

“

«Sense institució religiosa o laica al darrere, l'escola no era bon negoci. Els 15 treballadors que donaven vida al projecte n'asseguraren el funcionament i la continuïtat»

“

L'educació emocional és «molt important, és un dels nostres pilars, volem ser una escola emocionalment intel·ligent».

En el terreny de les finances i les inversions, la compra del convent i les obres van ser la gran aposta de la cooperativa. «Va ser complicat. Recorda la Teresa, perquè una escola no és negoci i les entitats financeres posaven moltes pegues. Però s'aconseguí el préstec, perquè teníem el projecte de futur i perquè, entre altres, vam comptar també amb avals personals. Ha estat difícil, però ens n'hem sortit. En aquest temps, hem doblat el nombre de professorat i de socis també».

Pel que fa al model educatiu, el Cim es reivindica com a «escola de proximitat, oberta al món i a la societat, amb projectes internacionals; una escola laica, catalana, educadora en la diversitat i pluralisme, amb centralitat en el treball cooperatiu amb i dels alumnes», informa en Jordi. Una altra característica és la del projecte anual comú per tota l'escola. Aquest any, per exemple, és el de posar «El meu granet de sorra pel canvi climàtic. Canvi i Mobilitza't». Així mateix, en les activitats d'aprenentatge i servei que fa l'alumnat s'inclou el «servei a la comunitat», com a «activitat transversal».

A més, ara, a través de la Federació, participen en el projecte EscolaCoop 2020, per a la col·laboració en xarxa de les escoles cooperatives, amb base en la pedagogia de l'Escola Nova que va animar les escoles cooperatives; de moment, comenta la Teresa, compartint formació i experiències en

Treball cooperatiu d'alumnes d'El Cim

les dites «matinals cooperatives».

De problemes, afegeix en Jordi, com el conjunt de l'escola concertada del país, «patim la insuficiència econòmica». En aquest context, la virtut de l'escola cooperativa, considera, és «la continuïtat de l'equip docent, garantia de bons resultats; els nostres estan entre els més alts dels assolits per l'alumnat de Catalunya. Som un tipus d'escola necessari ara com ara», assegura.

Del compromís social de l'escola, la Teresa destaca la participació en la programació de Terrassa Cooperativa, on des del primer any fan, entre altres activitats, una marató de contes per recollir diners per un centre educatiu a Bolívia; la col·laboració amb entitats com Prodis (entitat d'iniciativa social sense ànim de lucre en l'àmbit de l'assistència i la promoció de persones amb discapacitat intel·lectual), la Creu Roja i el Casal d'Avis de Ca n'Aurell. Al temps que tenen representants en el Consell Municipal de la Infància i l'Adolescència de Terrassa, de primària i secundària, «com a manera d'ensenyar que la veu de l'alumnat ha d'arribar a la ciutat, essent actius al consell de ciutat», conclou.

“

El model i els valors cooperatius es transmeten i practiquen amb l'alumnat, amb grups de classe i, especialment, la cooperativa d'alumnat de secundària

«L'economia té un objectiu fonamental que és cobrir les necessitats de la gent»

Arcadi Oliveres

Un personatge històric que voldries conèixer: John Fitzgerald Kennedy.

Una lectura imprescindible: *La ciudad de los prodigios* d'Eduardo Mendoza, universal.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: no tinc twitter ni smartphone.

No podries viure sense: diaris.

Encara tens pendent: reconstruir el meu arxiu històric.

El cooperativisme és: l'economia tal com hauria de ser.

Arcadi Oliveres va néixer a Barcelona l'any 1945. És un economista conegut per la seva visió crítica del sistema capitalista i un activista per la pau i la justícia global que ha estat vinculat a nombroses entitats i moviments socials.

Carla Liébana
@carlaliebana

Amb tot el que està passant en l'àmbit polític i social, quin hauria de ser el paper de l'economia social i solidària (ESS) com a agent d'incidència?

Bona part dels problemes que tenim ara són fruit de la situació econòmica que vivim. Quan al mes d'octubre es van convocar eleccions general, la premsa va dir que eren fruit de «la malentesa entre els partits», però per a mi la causa és l'oposició de l'Ibex-35 a permetre que Podem ocupi llocs al govern. El que mana és l'Ibex. No vull dir que tingui una responsabilitat directa amb el tema dels empresonaments, però l'economia marca la vida política. I l'ESS ha de ser l'alternativa a aquest sistema inacceptable que es diu capitalisme: un sistema que mata la gent, que genera desigualtats, que esgota el planeta. Un sistema a qui hem de dir un no radical.

Aquests mesos hem vist el jovent molt mobilitzat per les llibertats i pel planeta. Creus que és just quan es diu que els joves no lluiten per res, exceptuant aquests casos?

Crec que, en general, el jovent treballa molt i treballa bé. En la meua època, per mobilitzar-nos es penjaven cartells al carrer i les reunions es programaven d'una setmana per l'altra; ara, les manifestacions es convoquen a través del mòbil i les reunions són virtuals. Les modalitats han canviat, però les finalitats són igual d'excel·lents.

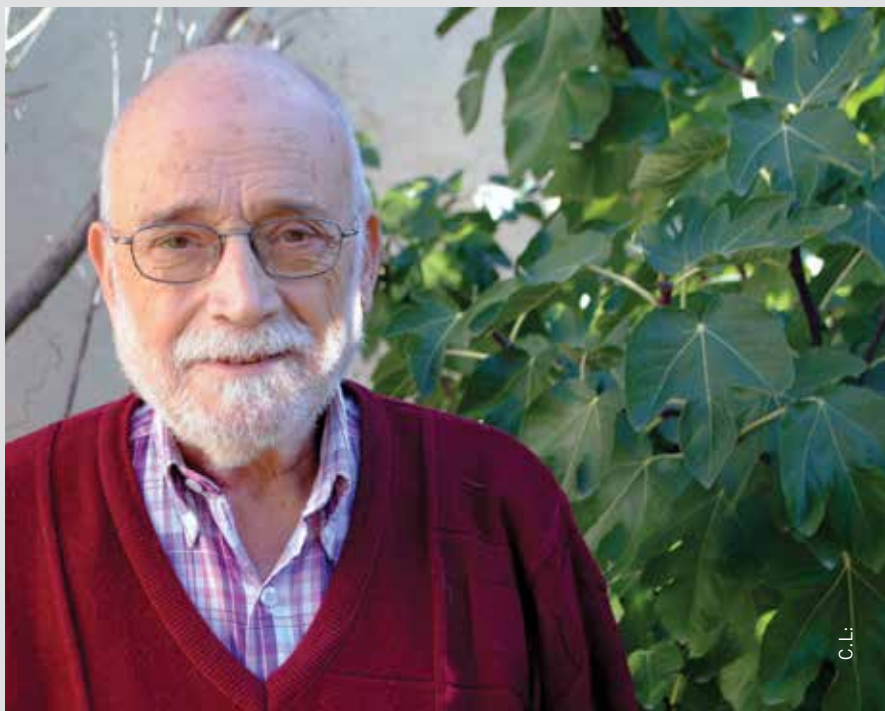
Ho hem vist amb el tema ambiental però també amb el migratori: quant d'acolliment fa la gent jove? Moltíssim. Quantes cooperatives han sortit de joves? Moltíssimes. Potser abans les lluites s'associaven més a ideologies polítiques i avui dia això s'ha desdibuixat, però la bona voluntat hi és.

Com a activista per la pau i defensor de la no-violència: és violència cremar un contenidor?

Sí, jo crec que sí. La meua no-violència és radical, per tant vol dir no-violència amb les persones ni amb les coses. Sé que és un tema molt discutible, però jo ho veig així. Mai és legítima la violència, sempre és contraproduent.

Com et vas endinsar en el món de l'economia crítica?

De mica en mica. He dedicat bona part de

Arcadi Oliveres durant l'entrevista.

la meua vida a donar classes a la UAB. Els primers anys a l'Escola d'Empresarials i després a la Facultat d'Econòmiques, on em vaig adonar que l'economia que s'explicava –i s'explica– allà no m'agradava gens ni mica. Els leïtmotius eren augmentar el benefici i el creixement, i jo crec que cap dels dos han de ser els objectius de l'economia. L'economia té un objectiu fonamental que és cobrir les necessitats de la gent i para de comptar.

Quan vaig veure això i ho vaig explicar a la UAB, em van traslladar a Polítiques, on m'he mantingut més de vint-i-cinc anys. També he passat per Dret, Periodisme, Educació Social, fins i tot Veterinària. Això ha coincidit, per altra banda, amb una sèrie de moments (la crisi del petroli del 73, la crisi enganyifa del 2008...) i amb què els moviments socials en què m'he mogut, sempre han caminat d'una manera o altra cap a aquesta economia. Vaig ser un dels organitzadors de la primera conferència sobre banca ètica que es va fer a Barcelona el 1999, he treballat temes com el comerç just, etc. No soc membre actiu de cap cooperativa, però sempre m'ha interessat aquest món.

L'economia que defenses és social, solidària, ecològica, cooperativa i ètica. Trobo a faltar feminista.

És veritat. No puc renegar dels orígens d'una societat masclista com aquella en què vaig viure la joventut. Últimament he començat a esmenar-ho i he començat a parlar de l'economia de la cura, com a porta d'entrada a qui fa més la cura, que són les dones. Encara no ho he corregit del tot, però ho intento.

Vas ser un ferm opositor del programa d'Educació Financera a les Escoles de Catalunya promogut per grans entitats bancàries. Quins elements de la seva visió de l'economia et semblen més perillosos per ensenyar a l'alumnat?

Les finances. L'economia hegemònica, a part de ser un desastre, s'ha anat transformant en una economia financera. Això vol dir que s'ha perdut completament la idea de l'empresa que hi ha al darrere, de la producció. Antigament un accionista podia ser un senyor molt egoista i viure només pels seus beneficis, però era accionista d'aquella empresa i sabia què s'hi feia. Avui dia, tu vas a borsa i no saps de què ets accionista. Pots treure un trosset d'aquest paquet financer, un trosset d'aquell altre, però et distancies completament d'una cosa que pot estar molt mal feta.

La *financiarització* de l'economia ha portat la crisi, les tancades i els trasllats

d'empreses. Les finances manen però són pràcticament anònimes, indeterminades, grans fons d'inversió que no saps on van a parar. De fet, jo no diria economia financera, diria economia delictiva i prou.

Per tant, el problema va més enllà del tipus de negoci.

La cosa s'agreuja si parlem d'especulació immobiliària o de negocis bruts com les armes, les drogues, la prostitució. Però fins i tot als negocis que diríem legals hi trobo problemes, perquè tinc uns pensaments una mica atípics: penso que no és legítim cobrar tipus d'interès que superin la inflació. Si la inflació és d'un 2% i el banc et paga un interès d'un 2%, no fa altra cosa que refer-te de la inflació. Però si et paga un 6%, qui et regala aquest 4% de diferència? La societat.

Llavors la major part de la ciutadania –que no entrem en borsa– som còmplices de l'especulació quan cobrem interessos dels bancs?

I no només, perquè hi ha altres tècniques perquè cada vegada més la gent intervingui en l'especulació. Com? Amb els fons de pensions. Si a tu et diuen que no cobraràs pensió el dia de demà, tens por i comences cada mes a posar una part del teu sou al banc i al cap d'uns quants anys ja has fet un petit capital. Però aquests diners teus, que no toques fins que et jubiles, no fan altra cosa que participar en l'especulació. Rarament un fons de pensió et dirà què fa amb els teus diners, et dirà la rendibilitat a finals d'any, et dirà la desgravació fiscal a què tens dret. Però no et dirà «escolti, vostè està invertint en armes o en drogues». I a més, com que hi ha aquesta amenaça mediàtica segons la qual no es podran pa-

gar les pensions el dia de demà... amenaça totalment falsa, perquè si fóssim capaços d'eliminar el frau fiscal i traslladar aquests diners a les pensions, aquestes es podrien incrementar en un 80%. Només és qüestió de voluntat política: cal perseguir el frau fiscal. Però això vol dir passar comptes al Santander, a Ikea i a tots aquells que estan de l'Ibex.

Moltes persones fomenten l'especulació sense ser-ne conscients, doncs?

Podríem dir-ho així. El fet de comprar una casa i que en vendre-la rebis un milió d'euros més del que t'ha costat, la gent s'ho pren amb naturalitat, però això no és economia. No és que pensi que només es poden tenir diners a canvi del treball, sinó que crec que s'han de tenir diners en funció de les necessitats de cada persona. Ara diré una barbaritat, però si pogués prohibiria les loteries. Que els diners surtin d'una pensió, em sembla magnífic. D'una renda garantida de ciutadania? Em sembla perfecte. Però que surti només perquè has tingut la sort d'agafar una butlleta que tenia el 5 en comptes del 6? No ho entenc. És l'antítesi de l'economia.

El passat mes de juny vas rebre la Medalla d'Or al Mèrit Cívic de l'Ajuntament de Barcelona i vas destacar que el govern municipal havia «treballat de valent» en els darrers quatre anys.

Precisament quan vaig dir això pensava especialment en l'ESS: han intentant donar-li molt de suport als barris, a través de Barcelona Activa, etc. Que s'han comès errors? També. Per a mi el més impresentable és donar continuïtat al Mobile World Congress. Que Barcelona representi el més negre, el més brut,

especulatiu, estafador i exemple d'evasió d'impostos de l'economia mundial com és el negoci de la telefonia mòbil, ho he lamentat sempre.

Portes dècades fent ponències per la justícia social: han canviat gaire les teves reivindicacions en tot aquest temps?

No, perquè com diu el nom de l'organització on m'hi he dedicat molts anys, Justícia i Pau, la justícia segueix enfrontant-se amb un cúmul d'injustícies i la pau amb un món militaritzat i bel·licós. Hi ha facetes que van canviant però el contingut general és el mateix i, segurament agreujat, perquè les diferències entre rics i pobres s'han fet més grans i les guerres han anat creixent. Per sort, en algunes coses hem millorat. L'ESS ha crescut i també la consciència ambiental. Tot i així, no deixo de veure aquella petita part d'egoisme humà, perquè si dic que vinguin els immigrants, el gruix de la gent diu «ui no, de cap manera»; en canvi, si dic que no contaminin les fàbriques, la gent diu «sí, sí, perquè aquí va la salut dels nostres fills». És legítim lluitar per les dues coses, però jo prefereixo lluitar per l'acolliment migratori que per la qüestió ambiental, perquè conté menys dosi d'egoisme.

En una possible Catalunya independent, t'imagines l'ESS i el cooperativisme més protagonista?

Hauria de ser-ho. Si volem una Catalunya independent és per fer un país nou, no per tenir el que ja tenim una mica més reduït. Una de les coses que més he lamentat és que portem nou anys de procés independentista i encara no ens hem atrevit a definir quin país volem per al dia de demà. Per descomptat, és imprescindible que sigui un país en què predomini aquesta economia que, per altra banda, ja té unes fortes arrels històriques a Catalunya: cooperativisme al segle XIX, col·lectivitzacions a la República, etc.

Una anècdota: el president Tito de Iugoslàvia (que era un dictador) va instaurar un sistema d'empreses col·lectives inspirant-se en Catalunya. Com a brigadista internacional havia vingut a defensar la República i va aprendre com s'estaven fent les col·lectivitzacions aquí. Voler que l'economia d'una Catalunya independent estigui vinculada a l'ESS no és altra cosa que recuperar una part del passat, certes arrels que tenim.

“

«Mai és legítima la violència, sempre és contraproduent.»

UN FÒRUM PER REUNIR TOTES LES ALTRES ECONOMIES POSSIBLES

El Fòrum Social Mundial de les Economies Transformadores (FSMET) es perfila com a espai de trobada i intercanvi entre totes aquelles economies que demostren que l'alternativa al capitalisme és possible

María Sanz

Equip tècnic FSMET
@FSMET_2020

Fòrum Social Mundial de les Economies Transformadores. Aquest nom, llarg i ambiciós, ha agafat empena en els darrers mesos, i comença a omplir-se de continguts per a un esdeveniment que es desenvoluparà a la capital catalana entre el 25 i el 28 juny de 2020.

L'esperit del FSMET ve de lluny. Concretament, de l'any 2001 a Porto Alegre (Brasil)¹, quan es va celebrar el primer Fòrum Social Mundial que proclamava un missatge carregat d'esperances: un altre món és possible.

Era la reacció d'un grapat d'organitzacions internacionals conscients dels impactes negatius del capitalisme i la globalització, reunides per tal de proposar i enfortir les alternatives.

L'esdeveniment va créixer i es va expandir a altres zones del món, i va sorgir la necessitat de celebrar nous fòrums socials mundials temàtics, centrats en qüestions com les migracions², la democràcia o els drets humans.

És així com l'any 2016, al Fòrum Social Mundial celebrat al Quebec³, es va arribar a una proposta: organitzar un FSM dedicat a totes les economies alternatives al capitalisme d'arreu del món.

L'ambició es va concretar el 2018, aquest cop al FSM de Salvador de Bahia. Allí, tres xarxes internacionals vinculades a les economies alternatives –la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES)⁴, la Red de Redes de la Economía Alternativa y Solidaria (REAS)⁵ i la Red Intercontinental de Promoción de la Economía Social y Solidaria (Ripess)⁶– van anunciar que aquest Fòrum se celebraria a Barcelona, i van reconèixer així la història de les lluites socials i la tradició del cooperativisme al territori català.

També van anunciar el nom de la trobada, parlant de les «economies transformadores», és a dir, aquelles iniciatives que no només proposen una alternativa a l'actual sistema, sinó que busquen transformar-lo radicalment per crear un món més just i sostenible.

PER QUÈ TRANSFORMADORES?

Les anomenades economies transformadores parteixen d'una premissa: que l'actual model econòmic hegemònic al món, basat en **el capitalisme i el neoliberalisme** i que posa al centre de la seva activitat el lucre i la competitivitat, **està esgotat**. En comptes d'aquesta estructura, proposen que siguin els éssers humans i el medi ambient el centre de l'organització econòmica.

Com funciona això en la pràctica? Al marc del FSMET, les economies transformadores es tradueixen en **quatre moviments de lluita** contra l'extractivisme i l'explotació que conformen l'ADN del capitalisme.

En primer lloc se situen **les economies feministes i amb perspectiva de gènere**, oposades al matrimoni de conveniència entre el capitalisme com a sistema econòmic, i el patriarcat com a sistema social. Les economies feministes proposen donar importància als treballs de cures i al paper clau de la dona i dels valors feminitzats. Qüestions com la distribució del treball domèstic o els impactes de les corporacions i l'extractivisme en els cossos i les vides de les dones formen part de la seva agenda.

En segon lloc trobem el **moviment agroecològic i per la sobirania alimentària**, que suposen els principals moviments en defensa de la terra i dels recursos naturals a escala global. L'agroecologia proposa un sistema de producció d'aliments que respecti el medi ambient i en minimitzi els impactes negatius. La sobirania alimentària, per la seva banda, fa referència a la capacitat de triar els aliments que es volen produir i consumir en cadascun dels territoris. L'ecologisme polític, o corrents com el decreixement afegeixen elements a aquests debats.

En tercer lloc, el **moviment en defensa dels béns comuns**, siguin aquests naturals, digitals, urbans o del coneixement, proposa la gestió comunitària com una tercera via alternativa a la clàssica dicotomia entre la gestió pública dels recursos, i la gestió privada. Entre els recursos a gestionar es poden incloure des de cursos d'aigua fins a produccions culturals.

Per últim, el moviment de **l'economia social i solidària**, que compara valors amb els anteriors, es basa en el cooperativisme, la construcció de mercats socials, l'autoorganització i la democratització de l'economia en tots els seus processos. El seu objectiu és proveir de béns i serveis per satisfer necessitats, i no pas el lucre. Iniciatives com les xarxes de comerç just o la banca ètica formen part d'aquesta branca de les economies transformadores.

LES ACCIONS TRANSFORMADORES

Entrellaçades amb aquests quatre grans moviments, hi ha dos tipus d'accions que es consideren transformadores de les economies: **l'educació i la recerca, i la co-construcció de polítiques públiques**.

L'educació transformadora és, per definició, decolonial, segons explica Clàudia Álvarez, membre de la Campanya Global per un Currículum per a l'Economia Social i Solidària⁷. «És decolonial perquè interpel·la a la matriu que va mercantilitzar les esferes de la terra, els cossos, el treball, els diners i les formes de pensament», assenyala la investigadora.

Explica que aquesta educació transformadora parteix de les experiències socioeconòmiques que tradicionalment han estat ignorades pel co-

neixement hegemònic, i presenta alguns exemples com les lluites dels treballadors d'empreses recuperades, l'organització del moviment zapatista al sud de Mèxic, la recuperació de terres a Santiago del Estero (Argentina) o les batalles d'activistes com Vandana Shiva a l'Índia en defensa de l'ecofeminisme.

«La gran aportació serà revalorar allò que la ciència convencional va descartar, com són **els sabers dels territoris**, de les comunitats des de les seves pròpies **cosmovisions** i múltiples altres formes de pensament i de coneixements existents», explica.

Álvarez afegeix que l'educació transformadora crítica el racisme, el capitalisme, l'eurocentrisme i el patriarcat, i **sorgeix des d'un Sud** entès com a un concepte múltiple i epistemològic, no geogràfic.

Per la seva banda, la co-construcció de polítiques públiques busca que «les polítiques es proposen des de la ciutadania, en espais de confiança i amb visions a llarg termini, de manera participativa i col·lectiva i amb nous mecanismes d'implementació», segons explica Noèlia Delgado, que forma part de C.I.T.I.E.S⁸, una xarxa internacional que promou l'intercanvi de coneixements i bones pràctiques sobre l'economia social.

C.I.T.I.E.S considera que «la llarga tradició històrica del cooperativisme i de les economies comunitàries han de ser considerades en el procés de co-construcció de polítiques públiques», i que ha d'implicar àmbits com el sector públic, el govern nacional, local o provincial, les organitzacions internacionals, la societat civil o els espais acadèmics.

«Les polítiques públiques són necessàries per afavorir la **reducció de la pobresa** i contribuir a la justícia social. El sistema econòmic actual ens ha de portar a totes a la reflexió: com podem treballar des dels nostres territoris per realitzar vertaders canvis en la societat?», interroga Delgado.

Diferents moments de la trobada internacional d'abril de 2019.

MARIA SANZ (FSMET)

Diferents moments de la trobada de xarxes internacionals de juliol de 2019.

UN PROCÉS EN CONSTRUCCIÓ

Des que es va anunciar a l'FSM de 2018, el procés cap a l'FSMET de juny de 2020 a Barcelona ha anat creixent i arreplegant suports que li aporten **legitimitat i diversitat**.

La primera fita en aquest procés va ser la trobada internacional que es va celebrar l'abril de 2019 a la Universitat de Barcelona⁹, i on van participar vora 300 persones de més de 40 països. Va ser el tret de sortida per debatre reptes comuns i pensar juntes com es vol construir l'FSMET: com a procés i no tan sols com a esdeveniment.

Una de les necessitats que es van posar sobre la taula en aquesta trobada va ser la de reconfigurar el grup que havia impulsat el procés fins aleshores per fer-lo **més inclusiu i representatiu** dels diferents territoris i moviments que participen del procés. Per aquest motiu, el juliol de 2019 es va celebrar, també a Barcelona, una trobada de xarxes internacionals¹⁰, de la qual va derivar la creació d'un comitè coordinador de tot el procés.

El Comitè Coordinador està format per 23 xarxes i organitzacions internacionals de moviments feministes, de l'economia social i solidària, pels procomuns o per la sobirania alimentària. També és part del comitè la **confluència de Barcelona**, un grup d'activistes de les diferents branques de les economies transformadores a la capital catalana, que s'organitzen per acollir el Fòrum al 2020.

A més de Barcelona, en diferents territoris com Uruguai, Itàlia, Occitània o Veneçuela també estan brollant altres confluències locals que reuneixen persones inquietes per debatre i proposar alternatives al capitalisme, i expectants per fer de l'FSMET un punt de trobada, intercanvi i construcció entre totes.

Com ressalta Noèlia Delgado, l'FSMET "permet la creació d'espais de reflexió col·lectiva, d'aprenentatge i de reconeixements dels diferents actors de les economies transformadores", i fa èmfasi en la importància de què aquests processos tinguin continuïtat després del Fòrum de juny de 2020.

UN ALTRE MÓN JA EXISTEIX

Si a l'FSM de 2001 es deia que «un altre món és possible», ara es pot dir ben alt i clar: un altre món ja existeix. I totes les iniciatives que formen part del procés cap a l'FSMET en són la prova.

«En els microrrelats dels sabers dels camperols i camperoles; en els testimonis autogestionats de plurigènere; en la pedagogia de l'aigua, el bosc, la muntanya, les llavors; en l'entramat material, social i espiritual d'allò que és local; en les diferents formes de conèixer i saber; les maneres d'aprendre i ensenyar les altres economies que estan en marxa... Des dels aprenentatges del món, l'FSMET ja està sent», expressa Clàudia Àlvarez.

Després de la trobada de juliol, es va projectar el Fòrum com **una cita diversa**¹¹ on hi hagi una **àmplia representació dels cinc continents i de col·lectius** com, entre altres, camperols, indígenes, espirituals, okupes, LGTBI, moviments feministes, juvenils, del món de l'educació, de l'economia digital, del periodisme alternatiu o del món laboral com sindicats o unions de treballadors.

La idea serà **donar a conèixer els projectes d'economies transformadores que ja existeixen i construir ponts entre les entitats, organitzacions o xarxes d'arreu del planeta, per concretar una agenda mundial** comuna sobre les economies transformadores, amb compromisos col·lectius i acords específics que assegurin la continuïtat del moviment.

Ara és tasca de totes les persones implicades en el procés construir el programa i els continguts del Fòrum, i treballar perquè sigui una realitat que consolidi un espai de reconeixement de totes les economies que ja estan transformant el món.

1. https://es.wikipedia.org/wiki/Foro_Social_Mundial
2. <https://fsmm2018.org/>
3. <https://fsm2016.org/es/>
4. <http://xes.cat/>
5. <https://www.reasred.org/>
6. <http://www.riposs.org/?lang=es>
7. <https://curriculumglobaleconomiasolidaria.com/>
8. <http://cities-ess.org/?lang=es>
9. <https://transformadora.org/2019>
10. <https://transformadora.org/2019-trobada-de-xarxes-internacionals>
11. <https://transformadora.org/2020>

MONEDES COMPLEMENTÀRIES I ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA: DUES REALITATS PARAL·LELES

Jesús Mir
CooDin, Sccl
info@monedacomplementaria.com

Jornada reflexió - Assistents a la jornada de cloenda de l'estudi on vam reunir 10 de les 11 monedes complementàries catalanes.

La nostra empresa del tercer sector, CooDin, és una societat cooperativa dedicada a la dinamització i gestió de l'estructura comercial de zones urbanes i desenvolupament local (foment de l'associacionisme, urbanisme comercial, normatives i interlocució amb les administracions, màrqueting per al desenvolupament comercial i local, gestió econòmica i finançament). Ubicada a Barcelona i amb un abast a tot el territori català, estem compromesos amb la generació d'ocupació de qualitat i digna, els valors i la responsabilitat social i el bé comú.

Durant l'any 2019, hem desenvolupat, amb l'Associació Novact com a entitat agrupada, un projecte «Singulars», promogut per la Generalitat de Catalunya i finançat pel Ministeri de Treball, l'objectiu del qual era l'enfortiment de l'economia social i solidària (ESS) a través de les monedes complementàries.

Mentre Novact treballava per a la consolidació del REC, la moneda ciutadana de Barcelona, i gestionava la creació de la Taula de Canvi, la

cooperativa cridada a governar la moneda en un futur proper, nosaltres ens vam centrar en l'elaboració d'un mapeig actualitzat del teixit de monedes complementàries existent a Catalunya.

La nostra feina es va dividir en tres accions diferenciades:

- Una enquesta entre entitats d'ESS de tot Catalunya per saber com finançaven els seus projectes.
- Un mapatge real de les monedes complementàries amb implantació a Catalunya
- Un conjunt de taules de treball arreu del territori on confluïssin entitats d'ESS i responsables de monedes.

Tot plegat va arribar a port en una Jornada de Reflexió celebrada a Manresa el passat dia 10 d'octubre, on representants de 10 de les 11 monedes existents van poder debatre l'estat, les mancances i les perspectives de cadascuna de les monedes.

Logotips de les monedes complementàries catalanes en circulació.

L'enquesta entre les entitats ens ha revelat algunes dades molt interessants. En primer lloc, pel que fa al finançament de les entitats d'ESS, val a dir que el nivell d'endeutament és molt baix i el recurs a entitats financeres (tant de banca ètica com de banca tradicional) és molt baix. Això pot ser perquè són projectes de caràcter social i que no tenen un retorn econòmic clar o bé a la voluntat de no fer ús de l'endeutament. Això és una fortlesa de les entitats d'ESS, poc endeutades i per tant més resistents als períodes de crisi, però també una mancança en el moment d'afrontar un possible creixement.

També cal esmentar el paper de les entitats de banca ètica està al mateix nivell que les de banca tradicional, en un minso 6% del total. Sens dubte, cal aportar-hi una operativitat més gran si volem que de forma definitiva les entitats d'ESS optin per treballar de forma exclusiva amb operadors de banca ètica.

Pel que fa al coneixement i ús real de les monedes complementàries, és molt baix. No oblidem que l'enquesta s'ha fet entre entitats d'ESS, més proclius a veure amb bons ulls l'ús de monedes complementàries: els resultats de l'enquesta parlen d'un grau de coneixement del 55% dels enquestats i un nivell d'ús que només arriba al 12%. Cal, doncs, continuar fent molta pedagogia i informació per convertir les monedes complementàries en un recurs financer més per a les entitats d'ESS. I si fem referència a la possibilitat de tenir en compte les monedes complementàries com a possible recurs de finançament dels seus projectes, només el 34% de les entitats enquestades ho veu factible.

La segona fase era pròpiament el mapatge de monedes. Tot i que les perspectives inicials eren molt més generoses, ens hem trobat amb un teixit més minso però fortament arrelat al territori. En total hi ha 11 monedes complementàries en vigor a Catalunya:

- 6 monedes socials: La turuta de Vilanova i la Geltrú, l'eco Tarragona, l' hora del Bages, el trok de la Garrotxa, la gota del Baix Montseny (aquestes quatre vinculades a les Ecoarxes) i els minuts, amb implantació a tot Catalunya, i a mig camí entre un banc de temps i una moneda.
- 3 monedes locals: la grama de Santa Coloma de Gramenet, el REC de Barcelona i el vilawatt de Viladecans (aquest darrer en la seva darrera fase de llançament).
- 2 criptomonedes: el faircoin, d'abast mundial però molt implantat a Catalunya i el croat, més recent i d'implantació exclusiva a Catalunya

En conjunt, totes les monedes esmentades tenen alhora característiques socials i locals.

Segurament l'única diferència és l'origen del fons en circulació: bé sigui per crèdit mutu en el cas de les monedes socials, bé per injecció de fons per part dels ajuntaments en el cas de les monedes locals.

En resum, es tracta de monedes molt actives en els seus respectius territoris, molt arrelades, com hem dit, a la realitat social sobre la qual actuen i amb finalitats de vegades coincidents.

Un cop contactades totes les monedes i emplenada una fitxa amb cadascuna vam procedir a realitzar tot un seguit de taules de treball arreu del territori on posàvem en contacte entitats d'ESS interessades en sistemes de pagament alternatius i representants de les monedes existents. La idea era plantejar dubtes i possibles qüestions i analitzar vies per desenvolupar projectes d'ESS a través de les monedes. Allà on no hi havia cap moneda existent, nosaltres mateixos n'explicàvem el funcionament, per obrir el debat.

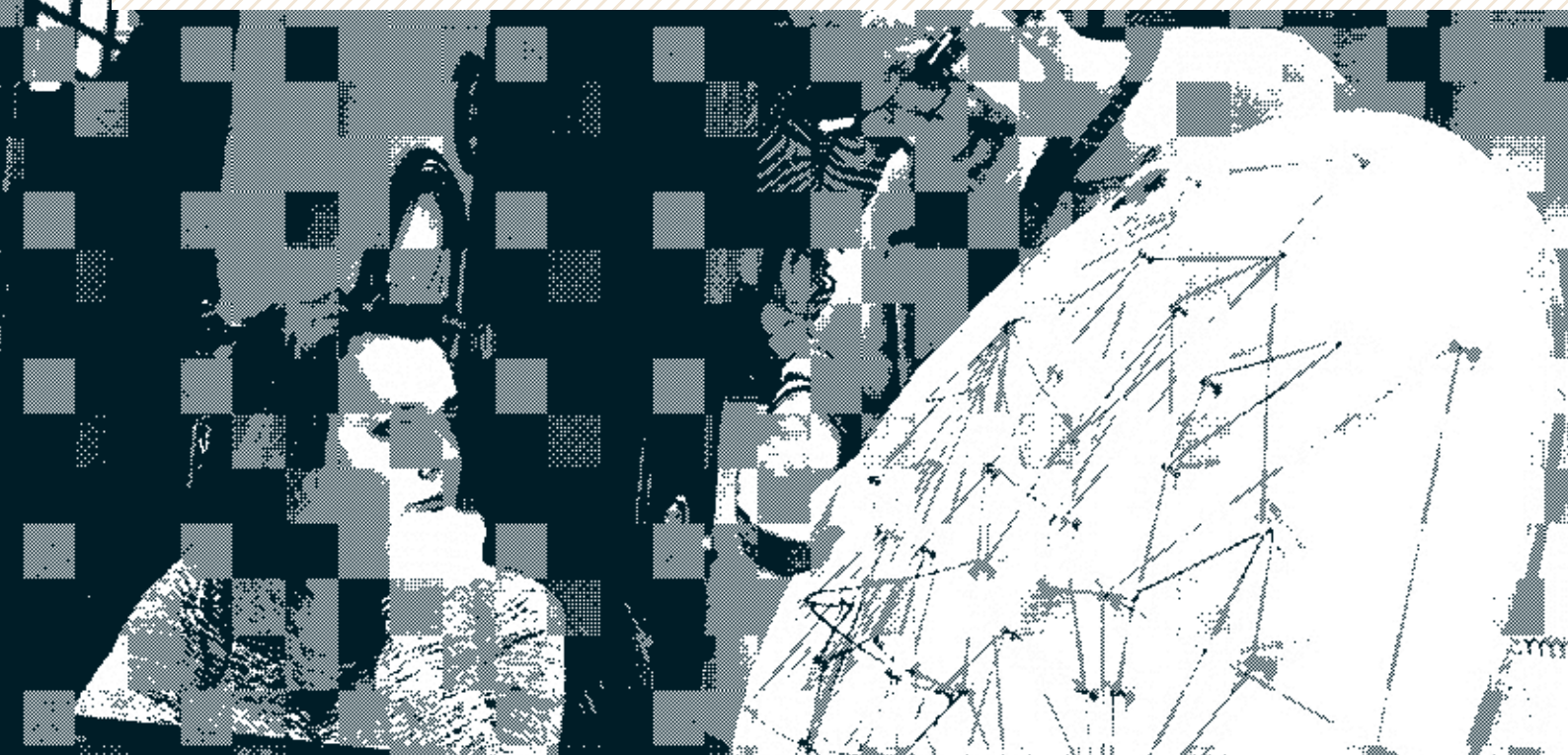
Vam realitzar 16 taules arreu del territori, amb la participació de representants de 126 entitats. El debat va ser molt intens i en alguns llocs va servir per posar en valor la idea de llançar una nova moneda on no n'hi havia o on havia existit però havia acabat per desaparèixer.

La darrera acció del projecte va ser, com ja hem avançat, la realització de la Jornada de Reflexió a Manresa el dia 10 d'octubre on, per primer cop, vam aconseguir reunir representants de totes les monedes en funcionament, tret de la criptomoneda croat.

La reunió va ser molt fructífera i va servir per treure algunes conclusions força interessants. Amb el que totes les monedes van coincidir és que el fet que existeixin monedes complementàries ja serveix per enfortir l'ESS, atès que alguns dels destinataris principals d'aquestes monedes són entitats com cooperatives i associacions. En aquest sentit, les xarxes que es creen entre els usuaris de les respectives monedes estableixen vincles molt importants.

Tanmateix, també es van recollir alguns problemes de funcionament. Les monedes socials, per exemple, van posar de manifest la dificultat per poder tirar endavant la seva gestió i difusió, quan tota aquesta feina està basada en el treball voluntari dels seus equips. I les monedes locals van deixar clar que, tot i comptar amb més recursos, precisament pel fet de tractar-se de fons públics, estant obligats a rendir comptes de totes les accions fetes i els resultats obtinguts.

Pel que fa a la gestió de totes elles, mentre les monedes socials funcionen normalment amb caràcter assembleari, les monedes locals, tot i tenir l'origen del seus fons en els respectius municipis, tendeixen a crear enti-

Una de les reunions de treball portades a terme tant amb monedes com amb cooperatives i entitats d'economia social i solidària arreu del territori català.

tats de direcció on participi activament la societat civil (cas de la Taula de Canvi del REC, creada a partir del mateix projecte).

D'altres conclusions importants anaven en el sentit d'adaptar les monedes a les noves eines tecnològiques, com ara el blockchain. Igualment, totes les monedes van observar que el comerç de proximitat, especialment aquell més sensible a criteris mediambientals o de producció km 0 ha de ser un aliat natural de les monedes.

També va sorgir la qüestió del compromís que suposa l'ús d'una moneda complementària. En aquest sentit l'experiència del vilawatt de Viladecans, on la moneda serà el resultat d'un treball per a la transició energètica, deixa molt clar que lés una eina que permet introduir entre una societat compromesa amb el seu entorn nous valors i usos. Tenim exemples d'altres monedes com la mola, a Madrid, o l'irati de la comarca d'Aoiç, que utilitzen la moneda per incentivar el compostatge o el reciclatge de plàstics, respectivament.

Posant en valor els punts en comú entre totes les monedes, amb característiques totes elles alhora socials i locals, la reunió va servir també per arrencar el compromís de tots els presents de repetir noves trobades de caràcter anual per treballar en xarxa i compartir experiències i *know-how* que pugui ser de profit al conjunt.

L'informe resultat d'aquest estudi es va presentar en públic per primer cop a la VIII Trobada Estatal i I Europea de Monedes socials, locals i complementàries que va tenir lloc a Zafra entre el 18 i el 20 d'octubre, on va generar una gran expectació i debat posterior.

En resum, a Catalunya comptem amb un teixit de monedes complementàries prou gran (sens dubte el més complet a escala estatal) que està en fase de consolidació als respectius territoris i que té per davant un gran futur.

Al llarg d'aquest projecte hem vist com noves monedes començaven el seu camí: entitats de l'Ecoarxa de l'Empordà miraven de posar de nou en circulació l'ecovent; i a Terrassa, sota l'impuls de la XES local, una nova moneda iniciava el seu camí (vam ser participants de la seva presentació pública) per posar-se en circulació.

Amb les monedes complementàries disposem d'un sistema de pagament més democràtic i més proper, al servei de les persones i no dels bancs. Un altre sistema monetari és possible... i ja és aquí!

L'informe definitiu, que sortirà publicat en els proper dies, es pot consultar en format pdf al web www.monedacomplementaria.com.

Mapatge de les monedes complementàries en circulació actual a Catalunya.

COOPERATIVITZACIÓ DE L'ESPERANZA!

Ricard Pedreira
Economista

Actuacions i espais diversos del festival Esperanzah! Fotos: Esperanzah!.

El cap de setmana del 11, 12 i 13 d'octubre de 2019, vam anar al Parc Nou del barri de Sant Cosme, al Prat de Llobregat, al Festival Esperanzah! de música, i moltes coses més.

Es tracta d'un festival que té la intenció de generar i difondre la cultura, a través d'un espai amb música i activitats per a totes les edats, gèneres i condicions, un espai de reflexió i un espai de transformació social del món.

Inclou també un espai per a projectes i idees transformadores («poble dels possibles»), un espai de venda de menjar i artesanía, i una zona d'acampada.

Arribant amb el metro Parc Nou, el primer que es troba són moltes parades aixoplugades sota la immensa pineda. Avui fa un sol de justícia...

Aquesta hora del migdia és una festa de famílies i grups dispersos (tres en aquest moment) que exposen i discuteixen de valent, un sobre astrologia i benestar, un sobre cuina peruana i un altre fan una assemblea per decidir... coses. No m'hi fico. Són les seves decisions sobre el seu barri.

Hi ha parades de roba, de cuir, de ceràmica, d'arracades, de tambors africans...

De cafè, de menjar peruà, africà, de creps (molt bones per cert), frankfurt (correctes i baratíssims), hamburgueses, cervesa. I també sobre gènere, Open arms, refugiats...

Les seves constants: consciència, festa i paritat.

El lema: «Pensa globalment, actua localment», amplitud de mires...

Les seves temàtiques: Música, economia solidària, persones migrades, feminisme, ecologia. Aquest any s'afegeix la temàtica de l'escalfament global.

Una mica d'història

El 2007 un grup de persones dels Grups Associats pel Treball Cultural (GATS) i Radiochango van anar a Floreffe, un poble de Bèlgica, on fa 15 anys celebren un festival de músiques del món, que es diu Esperanzah precisament, a partir d'un grup d'ONG que el fan possible.

I el 2008, Manu Chao va fer un concert a l'equipament Delta del Llobregat, del Prat. Aquí va arrencar Esperanzah!

Les tres potes del projecte

«El» tema central és la música per a tothom: Oques grasses, Lildami, Cooperativa Rebelmadiag, QSoní, Adala, Paula Bu, Alex Bass i The Rigodonians. I també la Nova banda Esperanzah! (Natxo Tarrés/ex-Gossos), El Chapulín solo (Manu Chao acústic), Lapakita i Esperanzah After Party.

Els estils són diversos: trap, latin, pop urbà, dansa poètica, salsa, cúmbia, bandes, pop jazz, reggae, balades...

Una segona pota és la música familiar amb El Pot Petit, agermanada amb Festi-Clown (circ i clown). Com diuen ells mateixos, «L'artefacte d'alegria rebel que col·loca el riure com a palanca per moure el món i el clown com a arma de diversió massiva». I Pepe Viyuela (aquest any amb Encerrona). I també poemes, mim i teatre polític.

I la tercera pota és el gènere: la paritat entre homes i dones. Si l'any passat hi va haver un dia en què es van programar només grups de dones de la mà d'Amparanoia (la cantant Amparo Sánchez) i el col·lectiu ArtéMuhé, aquest any s'ha optat directament per la programació paritària dels tres dies.

Els comptes...

Encara sense tancar el comptes 2019, sabem que el 2018 van assistir més de 28.000 persones, que van deixar uns 115.000 euros, destinats a projectes com Proactiva Open Arms, Sant Joan de Déu, El Cor Safari d'Uganda, Pallasos en Rebeldia a Palestina i Uganda, Treballadors Rurals Sense Terra, del Brasil i d'altres.

Després d'uns quants escàndols sobre les contractacions en el sector de l'espectacle (Sonar, BBK Live de Bilbao, Festival d'Avinyó i altres) es pretén mostrar que treballar d'una altra manera és possible: amb contractes i salaris dignes per als músics, paritat de gènere i poder de decisió sobre els patrocinis, entre d'altres.

I també treballar amb proveïdors cooperatius, seguir codis ètics pels patrocinis, etc.

A banda que diversos grups (Txarango, Balkan Paradise Orchestra o Maruja Limón), que treballaven pel seu compte, després han passat a associacions culturals i cada vegada veuen més la cooperativització com a solució més «igualitària, equitativa i autogestionada».

Cap a la cooperativització del festival Esperanzah!

Tots aquests punts porten a poc a poc a la cooperativització del festival: d'infraestructures, de subministraments, de restauració, i també de gestió de tiquets i la sonorització.

Per un festival totalment cooperatiu, no falta gaire... Altres festivals com Festival Protesta de Vic (cinema) comencen a treballar també en aquesta línia.

És la visió d'un festival no només com a pur entreteniment, sinó com a subtrat per a una actuació comunitària.

Ja hi som...

El passat mes de juny de 2019 es va constituir la cooperativa de segon grau, que vol dir amb (276) entitats

Entrada al festival Esperanzah!.

i persones, relacionades amb el Prat del Llobregat i el festival Esperanzah! Exactament 55 empreses i entitats i 221 persones físiques.

Entre les primeres, Llobregat 47 SCCL, Som Gestió, Fundació Esperanzah!, GATS, Saó Prat (inserció) i Centre de Promoció Social Francesc Palau, i grups i artistes, Txarango, Zoo, Balkan Paradise Orchestra, Alfred Garcia, Amparo Sánchez, Pallasos com Ivan Prado i Pallasos en rebeldia.

També entitats de l'economia social i solidària com la Fundació Roca Galès, editora d'aquesta revista, *Cooperació Catalana*, associacions com la XES (Xarxa d'Economia Solidària) i cooperatives com Arç, entre d'altres. El total d'aportacions inicials ha estat de 58.000 euros.

En aquest moment s'estan formant les persones que portaran la gestió i per al 2020 està previst que la cooperativa passi ja a organitzar el festival.

Es tracta de donar al barri de Sant Cosme del Prat de Llobregat una nova activitat, a partir de la seva efervescència creativa.

Durant aquests anys s'ha pogut impulsar també, a banda dels ja esmentats col·lectius, Dones Rumb a Gaza, Cultura amb Causa, Clownia, Canet Rock, Rototom i Barnasants.

En la nova etapa es pensa continuar i ampliar en aquesta línia, que nomenen la «Tribu Esperanzah!»

Hi ha un seguit d'iniciatives sorgides del barri que s'aniran incorporant: infraestructures, marxandatge i fins una polsera digital.

Personatges i organitzacions col·laboradores

Les Dones Sàvies de Sant Cosme en són una. És el consell de gent gran que tracta d'aportar el seu coneixement i experiència per poder construir una societat més justa i respectuosa amb les persones al seu barri. Al festival, s'encarreguen, entre altres coses, de fer menjars per a tothom i de donar una mà quan cal. Són les ànimes del barri.

Altres iniciatives són petites empresàries de cosmètica natural (El Prat Crea) i reducció del consum d'energia (Som eficiència). En el camp de l'agricultura ecològica treballa Justícia Alimentària, amb els camperols de l'Àfrica i l'Amèrica llatina i Permacultura, per fer un model harmònic i equilibrat de vida i alimentació.

La cooperació internacional també hi és present amb Emergency, ONG italiana que treballa per a la fi de les accions militars i la fabricació de les mines antipersona. També es compta amb Refugees Welcome, per ajudar les persones que necessiten compartir habitatge, crear noves relacions i aprendre l'idioma. I finalment Son Morocco que proposa fer del turisme una experiència cultural a aquest país, coneixent la gent personalment a casa seva. També es pot intercanviar roba, sabates i material escolar, per ajudar a famílies necessitades.

Es tracta finalment de «fer possible un altre món», com anunciava el Fòrum Social Mundial de Porto Alegre.

Armand Vilaplana

Enginyer i fundador de la FESALC

Aprendre de l'economia social dels 80

L'apreciació de crisi a l'economia, tot i que a Catalunya hi ha un fet important de canvi, que marca, com és la no importància de la mateixa economia, entenguem-nos, hem après, com va ensenyar l'economia social a la crisi dels 70, que és possible fer política al carrer i mantenir l'activitat econòmica que ens permet viure.

Els fets ho avalen, les massives concentracions de gent davant la crida del Tsunami democràtic, nou agent de la realitat social, i l'activitat econòmica sostinguda la resta de la jornada laboral.

No hi ha dubte que les noves tecnologies, tant a la vida personal com laboral, són agents fonamentals de la nova batalla política.

L'altra ensenyança que l'economia social ha mostrat és la persistència, quan les cooperatives de treball i societats laborals els anys vuitanta eren qüestionades pel món econòmic capitalista, per les seves reconversions d'empreses capitalistes en crisi, la raó de l'èxit de la majoria, va ser l'adaptació i sobretot la persistència.

Paraules clau del moment polític un cop més, la persistència, si els projectes s'encaren a curt termini, és fàcil que es perdin, tornant a les ensenyances de l'economia social dels 80, aquelles empreses que van enfocar el seu futur només a dos anys van tancar, les que van apostar l'avinentsa i van fer un disseny a llarg termini, prenent les decisions pertinents, van seguir vives i competint als mercats.

Per això en el moment polític actual, no és fàcil treure l'entrellat, el que ahir no era possible, avui es pot fer, aparentment, per això cal estar persistent, perquè el camí és necessàriament llarg.

Tornant a la crisi econòmica, ja coneixem al sector industrial els primers ajustos en les plantilles laborals, segurament és un moment en què cal divulgar i promocionar les eines disponibles perquè els nous emprenedors les puguin conèixer.

Menús sans per als dies de Nadal

Carla Martínez

Àrea de nutrició i dietètica de
Cos cooperativa de salut
@COScooperativa

CREPS DE FAJOL AMB ALVOCAT I SALMÓ FUMAT

Ingredients per a la massa (8 creps, aproximadament)

100 g de fajol en gra
80 ml de beguda vegetal o llet
60 ml d'aigua mineral
2 ous ecològics
Una mica de sal
Oli de coco per posar a la paella

Elaboració

Renteu i escórreu el fajol per deixar-lo en remull durant 12 h.
Renteu i escórreu de nou els grans abans de triturar-los juntament amb la resta d'ingredients.
Escalfeu bé una paella d'uns 20 cm de diàmetre, aproximadament.
Afehiu-hi l'oli i aneu-hi disposant la massa. Doneu-li la volta i retireu-la quan estigui daurada per tots dos costats.

Ingredients per el farcit (4 creps, aproximadament)

1 alvocat gran
1 ceba mitjana
Tàperes
80-100 g de salmó fumat (opció vegetariana: sense salmó o bé afeint tofu fumat)
Fulles de ruca
AOVE
Suc de mitja llimona
Sal

Elaboració

Trossegeu la ceba, el salmó i les tàperes.
Barregeu-ho tot bé i afehiu-hi l'oli i la sal.
Aixafeu l'alvocat amb l'ajuda d'una forquilla, afehiu-hi la llimona i barregeu-ho amb la resta d'ingredients.
Farcieu les creps.
Serviu-les amb fulles de ruca al costat.

COQUES DE CIVADA AMB FRUITS VERMELLS

Ingredients (2 persones)

1 plàtan madur
100 g de flocs de civada (per a persones amb celiaquia, assegureu-vos de que són certificats sense gluten)
185 ml de beguda vegetal
1 cullerada sopera de proteïna de canem o qualsevol proteïna en pols de qualitat (opcional)
Oli de coco
Per a la salsa
5 dàtils
1 tassa de fruits vermells congelats

Elaboració

Tritureu la civada amb la beguda i el plàtan.
Escalfeu una paella i afehiu-hi una mica d'oli de coco.
Aneu afeint part de la barreja i remeneu fins que estiguin feta.
Remulleu els dàtils durant 5 o 10 minuts i tritureu-los amb els fruits vermells. Afehiu-ho per sobre les coques en el moment de servir. Poseu-hi també més fruits vermells i coco ratllat per sobre.

PURÉ DE REMOLATXA

Ingredients (2 racions)

1 remolatxa gran (aproximadament 200-250 g)
3 cebes mitjanes
2 grans d'all
Aigua mineral
Oli d'oliva verge extra
Sal

Elaboració

Peleu i talleu la remolatxa, la ceba i l'all.
Poseu-ho tot en una olla i cobriu-ho amb aigua mineral. Porteu-ho a ebullició i després abaixeu el foc.
Passats uns 15 minuts, apagueu el foc, retireu una mica d'aigua i afehiu-hi l'oli i la sal. Tritureu-ho fins a obtenir un puré homogeni.
Aneu afeint-hi aigua i oli en funció de la textura desitjada.

El teixit social, els fonaments del municipalisme

Mar Masip

Centre de Documentació FRG – @rocagales

Amb motiu del II Encontre de Municipalisme Transformador a Extremadura, el digital cooperatiu *El Salto* publica la crònica d'un dels seus participants, Ricardo Sosa, del Colectivo Cala. A «Una piedra angular para la construcción de otro mundo: el municipalismo», Sosa exposa com, mitjançant el municipalisme, s'ha de desfer el camí que les polítiques centralitzadores han anat imposant; per així emprendre'n un d'alternatiu, on es torni a posar al centre totes aquelles accions i pràctiques que confereixin el poder a la comunitat. L'autor defensa que les accions municipalitzadores han de venir donades des de baix, és a dir, des de l'autoconstrucció d'un extens teixit social; i aquest ha de ser el resultat de la suma dels poders dels seus membres. També posa en relleu que és imprescindible que els projectes municipalitzadors es desenvolupin íntegrament a partir de processos participatius populars, sense la intervenció –i instrumentalització consegüent– de les administracions. I que, només quan aquests projectes col·lectius estiguin consolidats i arrelats, procedissin a impulsar un programa municipal que fes d'altaveu popular en tots aquells espais administratius que segueixen els dissenys preestablerts.

I, apel·lava també el paper clau que havia de tenir el teixit social a l'hora de vertebrar models alternatius als que imposen les polítiques centralitzadores, Joan Rovira quan el 1936 va escriure a *Acción Cooperatista* sobre paper que havien de jugar les cooperatives, els sindicats i el municipalisme. En l'article «Municipio, Sindicato y Cooperativa», Rovira proposà que s'apliqués a la Barcelona revolucionària un sistema que combinés polítiques municipalistes amb estratègies cooperativistes i tàctiques sindicals.

El Salto

SOSA, Ricardo: «Una piedra angular para la construcción de otro mundo: el municipalismo». Disponible a www.elsaltodiario.com/apuesta-municipalista-extremadura, publicat el 18 d'octubre de 2019.

Acción Cooperatista

ROVIRA, Joan: «Municipio, Sindicato y Cooperativa», 25 de desembre de 1936, núm. 712.

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable
tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

quèviure

Distribuïdora
de Mercat Social

queviure.coop

Som representativitat

→ **Participació**

Visibilitat

→ **Enfortiment i creació**

Sectors

→ **Territori**

Economies feministes

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 · Fax: 93 302 18 85

cooperativestreball.coop

